

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V saboto 14. avgusta (poznoletna) 1852.

List 65.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

III.

Onkraj groba.

Ce svet visóki, ki nad nami sije,
Ljubezen preživečo udraži;
Ce ljubljeno sercé še nežno bije,
Oko je isto, le da ne solzi —
Kak dragi kraji mi ne obhogeni!
Kak sladka smert še v tem bi trenki bila!
Sladkó, vzveršati i najti vse skerbí
Zgubljene v tvojej luči — večnost mila!

Tak tudi je: ne može jezstvo biti,
Za kar tak tresemo ob kraji se;
Se kerčimo tak, brezdnó preskočiti,
Se oklepamo verige bitinske.
O spomnimo se prišlosti oné,
Da sledno serce serce bo dobilo,
Z njim pilo vkup nesmertnosti vodé,
I duše od duše nič ne bo ločilo!

Kako se zamorejo bregovi vtèrditi?

Kmetijske zemljiša leže mnogokrat ob jezerih, rekah in potokih. Ko spomladi sneg kopni, ali po dolgim deževji se vodé narastejo, ali če plóha nagloma pritisne, in žlebe in vodotoke čez mero napolne, da se vodé izlijejo, terpijo bregovi mnogokrat sila veliko škodo, kar smo ravno lani na Krajnskem, Koroškem in Štajarskim viditi in obžalovati priložnost imeli, kjer so strašne plóhe povodnje uzročile, bregove prederle, in bližnje zemljiša, rodovitne njive in travnate senožeti, ali s peskam in prodam zasule in pokrile, ali pa clò odtergale in seboj odnesle.

Torej menimo, da bo prav, če po „Novicah“ nekatere načine ali viže, bregove obraniti in vtèrditi naznanimo. Govoriti hočemo pa tukej le o tacihih pripomočkah, kterih umen kmetovavec lahko sam si pripravi ali naredí; umetno zidanje na bregovih je opravilo stavitelja ali zidarskiga mojstra.

Kakor že narava sama uči, se bregovi, ktere obraniti hočemo, nar ložeje s tem vtèrdijo, da se kraj brega proti napadu vode dobro števílo teškiga in debeliga kamnja položi, in to po dvojni versti, in na tisti strani, kjer se najprikladniši postaviti dá. Kamnje, ki se v to delo porabi, najje debelo in teško; medprostor pa, ki postane, naj se z manjšimi kamni in kamnički napolne, tako, da celota se v eno kamnitno dlažbo dobro vkup prime in sklène.

Bregove tako s kamnjem dlažiti se pa le tam zamore, kjer so ravni. Ako je breg bolj stèrm, bi tak kamnat tlak voda, ako z veliko silo

pridere, lahko spodjedla in podrila, in kamnje bi v njo popadalo. Torej je bolje, preden se popisana kamnitna dlažba položi, nar manj še eno versto špicastih kolov v tla zagojzdati, in zad njih potlej kamnje položiti, in s prodam in zemljovino zasuti in dobro potlačiti.

Drug pomoček bregove vtèrditi, je zarast s travo (Begrasung). Če se mnogoverstne večletne trave in bilje po bregu nasejejo, se njih korenice in deblički kmalo v tako gosto rastlinsko pokrivalo zarasejo in zapletó, da spodej ležečo zemljo s tem prav dobro na nagibu obderžé. Taka gosta trata se pa le na rodovitni zemlji z dobrim uspeham narediti zamore. So pa bregovi pešeni ali kamnitni, se jim mora v ta namen prej še tratina prevleka dati. Koreninice navadne trave (sená) zato prekratke ostanejo; metelka (nemška detelja) in turška detelja (Esparsette) se že bolj potverdite. Tudi se zamore pirnica ali grana z deteljo zmešana porabiti in posejati; tudi niska bela detelja, in angleška in francoska pahovka (Rai-gras) se močno zarasejo.

Kdor si hoče na bregu lepši trave zrediti, mora iz večiga prej še vertne zemlje brez kamna in ilovce donesti, ter ž njo podlago narediti; tudi je treba, da se trava pozneje bolj zaraste, zemljo zrahljati in nekoliko pognojiti.

Ker ni ravno lahko, da na vegastih ravninah, če so stermo naklonjene, gosta in zemljo vderžeča trava raste, nasvetuje neki zveden mož, kraj teh stermín s terdim orodam majhine brazdice, eno blizo druge vtisniti, v ktere se potlej séme verže.

Ker gosta trava vodi njeno žlezo, vetru pa njegov prah odvzame, se zarašeni breg sčasoma veliko več poviša, ko drugi brez take odeje.

(Konec sledi.)

Ogled kmetijstva na Angleškim.

(Dalje.)

Živina na Angleškim.

Goved je na Angleškim več plemen, ktere se razločijo po velikosti, pitavnosti in mlečnosti, in so ali bele, rudeče, černe ali pisane barve; rudeče goveda imajo večidel čisto bele glave; goveda černe farbe brez rogov so posebno v grofi Norfolk imenovani, zato se temu plemenu sploh Norfolksko plémé pravi, ki pa ni posebne vrednosti. Živina rudečiga belopisaniga plemena se nar bolj izpitati (odebeliti) dá, zato je veliko prodajo na Francosko in v Belgio.

Sploh se mora réči, da so Angleži mojstri v tem, pitano živino rediti, nekatere plemena so pa zato tudi posebno vgodne. Neka posebnost angleške